

special bemesting

Op de norm voeren, nauwkeurig verdelen van de drijfmest en minder en efficiënter stikstof strooien. Stapsgewijs kwam de mineraalstroombalans afgelopen jaren bij de familie Booijink in balans.

Begin februari ligt er nog een dikke sneeuwlaag op het land van Herman en Elly Booijink uit het Overijsselse Fleringen. Toch zal zodra de sneeuw weg is en het land het toelaat, er zo snel mogelijk begonnen worden met mest uitrijden. 'Mijn ervaring is dat we nog nooit te vroeg mest hebben uitgereden. Stikstof uit drijfmest heeft tijd nodig om beschikbaar te komen en daarom is vroeg in het voorjaar bemesten belangrijk', vertelt Booijink. 'Kunstmest kun je daarentegen wel te vroeg strooien. We worden echt niet zenuwachtig wanneer de temperatuur som de 180 heeft bereikt. We wachten liever rustig af tot het land er echt klaar voor is.'

De te volgen bemestingsstrategie ligt uitgeschreven op tafel en wordt beargumenteerd aan de hand van bodem-, kuil- en mestonderzoekresultaten. Dit jaar is het streven gemiddeld met 260 kg stikstof per hectare het grasland te bemesten, waarvan 110 kg uit drijfmest. 'Drijfmest is te lang ondergewaardeerd, in het verleden kenden we er nauwelijks waarde aan toe. Inmiddels weten we wel beter.' Al een aantal jaren laat Booijink de mest onderzoeken en dit jaar werd er 4,7 kg N per kubieke meter drijfmest aangetoond. Het aandeel organisch stikstof ligt met 2,3 kg N iets hoger dan vorig jaar. 'Waarschijnlijk is dat veroorzaakt door de gemalen stro in de boxen, waar we dit jaar mee begonnen zijn', denkt Booijink. Bij de bemesting wordt rekening gehouden met een N-benuttingspercentage van 50 tot 60 uit de drijfmest. 'In dat opzicht is de zodenbemester goud waard. Die zou ik nooit meer willen missen. Bij bovengronds uitrijden gaat zoveel stikstof verloren. Ook op maïsland laten we de mest direct injecteren. Bovengronds uitrijden is gewoon zonde van de stikstof.'

Donkergroen gras

Met geleidelijke veranderingen heeft de familie Booijink de afgelopen jaren de stikstofverliesnorm teruggebracht tot 141 kg in 2001. 'Ik hield altijd van mooie lange maïs en dacht dat gras altijd donkergroen moest zijn. Maar voorlichters wezen me erop dat het als we op die wijze zouden doorgaan moeilijk zou zijn aan de verliesnormen te voldoen. Ik moest er wel aan wennen en daarom zijn we in kleine stapjes te werk gegaan.' Booijink startte met zijn koeien scherper op de krachtvoernorm te voeren, zorgde voor een betere verdeling van de drijfmest over alle percelen en draaide de stikstofkraan langzaam steeds verder

dicht. 'Doordat we niet alles in één keer extreem aanpakten, leerden we ermee werken. We zagen dat het ook anders kon omdat de melkproductie niet minder werd, de gehalten stegen en vooral het saldo beter werd. Maar we hebben geen proefbedrijf met het doel te kijken hoever je kunt gaan. In ieder geval zagen we tot nu toe de gewasproductie en de ruwvoervoorraden niet dalen door de verminderde N-gift.'

Extra natrium voor de smaak

Een goed doordachte bemestingsstrategie is volgens Booijink belangrijk. Nu al weet hij dat de eerste maaisnede dit jaar met 110 kg N wordt bemest, waarvan 40 kg uit drijfmest. Voor de eerste snede gebruikt hij de meststof Entec, waarin een nitrificatieremmer zit. 'Twee jaar geleden was het zo'n nat voorjaar waarbij je iedere dag ging kijken welk perceel droog genoeg was om stikstof te strooien. Ik had het idee dat er na het strooien van KAS op de natte percelen gele plekken in het gras bleven. Blijkbaar spoelde toch een deel van de stikstof uit.'

Doordat Entec naast een nitrificatieremmer ook zwavel bevat snijdt het mes voor de zwavelarme leem-zandgronden voor Booijink aan twee kanten. Door een verwachte betere benutting van de stikstof wil Booijink dit jaar 54 kg N uit Entec strooien. Daarmee zit hij 20 procent onder de N-norm en bespaart hij op het totale bedrijf 370 kg aan stikstof. 'Ik kan het niet aantonen met cijfers, maar ik constateerde vorig jaar dat ik met deze gift nog steeds een goede, volle eerste snede kreeg.'

Net als bij veel veehouders bleef het ruweiwitgehalte in de graskuil vorig jaar beperkt tot 140 gram per kg droge stof. 'Graag zien we in de graskuil een ruweiwitgehalte van 160 gram. Maar daar waren vorig jaar de weersomstandigheden niet naar. Dit jaar willen we de eerste en de tweede snede zwaarder bemesten ten koste van de latere sneden. De latere bemestingen zijn meer om de grasgroei aan de gang te houden.' Booijink bemest alleen de eerste snede met Entec, voor de tweede snede gebruikt hij KAS. 'Volgens de bodemonderzoeken volstaat een eenmalige zwavelbemesting en bovendien is de kans op stikstofuitspoeling in de zomer veel minder. Entec is dan gewoon te duur.'

In het voorjaar krijgt het grasland nog een bemesting met graszout Blauw dat extra natrium bevat. Voor de latere N-giften strooit Booijink een zomerzout met 20 procent stikstof en 11 procent

Herman Booijink: 'Drijfmest jarenlang ondergewaardeerd. Inmiddels weten we wel beter'

natrium. 'Natrium bevordert de smakelijkheid van gras. Omdat de stikstofgiften steeds kleiner worden aan het eind van het seizoen is het eenvoudiger te strooien met een meststof met een lager stikstofpercentage.'

Sluitende meststromen

Ieder jaar laat Booijink een aantal bodemonderzoeken uitvoeren. Daar stemt hij zijn bemesting op af. 'Ik heb daarvan in ieder geval geleerd dat je het grasland zo min mogelijk moet ploegen. Het stikstofleverend vermogen daalt enorm door grasland te scheuren.' Het stikstofleverend vermogen van alle percelen varieert volgens de analyse van 150 kg N per hectare tot minder dan 100 kg. Het perceel dat vorig jaar opnieuw is ingezaaid bleek dit jaar het laagst. 'Het is verstandiger om genoeg te nemen met een aandeel minder goede grassen dan het land opnieuw in te zaaien', zo is de ervaring van Booijink. 'Nieuw grasland is alleen het eerste jaar mooi. Het tweede en derde jaar moet er flink bemest worden om een goede gewasproductie te behalen.'

Booijink heeft 40 hectare, waarvan 10 hectare maïsland. De maïs staat al jaren achtereen op hetzelfde perceel om zo min mogelijk grasland te hoeven vernieuwen. 'Op ons bedrijf met bijna zes ton melkquotum, 70 melk- en kalfkoeien en 50 stuks jongvee sluit de mineralenstroombalans perfect op elkaar aan. Door de groeizame zomers van afgelopen jaren hadden we een voeroverschot, maar eigenlijk is de hoeveelheid voer, koeien en mest goed in balans. Voor bedrijven met dezelfde veezetting en quotum per hectare zoals het onze hoeven Minasnormen geen probleem te zijn.'

Jaap van der Knaap

Stapsgewijs terugdringen van stikstofaanvoer bij familie Booijink

Mineraalstroombalans